

## Yttrande från Omställningsgruppen över

### Detaljplan för kv. Virkesladan, Gredelby 7:85, Sågenområdet

BMK 2014-000032

#### Sammanfattning

- Vi anser att det är mycket uppseendeväckande att kommunen inte inbjudit till offentligt möte om denna viktiga och centralt belägna detaljplan.
- Vi menar att det är mycket viktigt att projektet i marknivån kompletteras med så stora grönytor som är praktiskt möjligt och att andelen hårdgjorda ytor minimeras.
- Det föreslagna projektet har en arkitektonisk ambition, vilket Omställningsgruppen uppskattar. Detta behövs verkligen i Knivstas nya kvarter. Det är dock mycket olyckligt att illustrationerna ger en visuell bild av ett grönare centrum med en trivsammare miljö på grannfastigheterna än vad som är fallet idag.
- Vi anser att det är anmärkningsvärt att planförslaget avviker från den antagna FÖPen. En eventuell ändring i riktning mot högre exploatering borde ha analyserats med en helhetsbedömning för hela Sågenområdet mycket tidigare i processen.
- Vi anser att det är väsentligt att de kompletteringar till dagvattenhanteringen som föreslås i dagvattenutredningen genomförs. Det är positivt att detta också redovisas i planbeskrivningen. Bland annat föreslås planteringsytor vid utkastare och skelettjord kring träden. Träden bör bli del av större planteringar.
- Vi rekommenderar att kommunen, baserat på erfarenheter från andra kommuner, skapar ett system med flera och större dagvattendammar i centrala Knivsta för omhändertagande av dagvatten. Detta skulle verksamt bidra till vattenrening och flödesutjämning, utgöra en resurs för rekreation och välbefinnande samt höja Knivstas status i arbetet för ökad hållbarhet.
- Omställningsgruppen finner det inte rimligt att göra avsteg från gällande riktvärden för buller intill boendemiljöer.
- Omställningsgruppen vill i sammanhanget fästa uppmärksamheten på rapporten "Femton hinder för hållbar stadsutveckling" från delegationen för hållbara städer. Vi bifogar rapporten eftersom vi finner att den har mycket hög relevans för Knivsta kommun.

#### Varför har inte kommunen inbjudit till offentligt samrådsmöte?

Vi anser att det är uppseendeväckande att kommunen inte inbjudit till offentligt möte om denna plan för att informera om och ge knivstaborna möjlighet att ställa frågor och lämna synpunkter. Det gäller även övriga planer som avgjorts eller där planering pågår, t.ex. Östra Gärdet.

#### Allmänna synpunkter

Vi anser att den aktuella fastigheten är lämplig att bebygga med byggnad/-er med arkitektoniska ambitioner. Vi anser dock att det är anmärkningsvärt att planförslaget avviker från den antagna FÖPen och mycket olyckligt att exploateringsgradens ökning på det aktuella planområdet sker i ett så

sent skede av exploateringen av det centrala Sågenområdet. Ett ökat antal våningar kommer att skugga både torget och de intilliggande fastigheterna. Hade kommunen i ett tidigare skede tagit ett helhetsgrepp om en uppdatering av den ursprungliga detaljplanen för hela Sågenområdet hade det varit möjligt att göra nya prioriteringar och bättre helhetsanpassningar till ett växande samhälle i riktning mot ökad hållbarhet.

### Kompletterande grönstruktur är viktig

Vi saknar planteringar och annan grönstruktur i marknivån av den planerade fastigheten. Växtlighet i närmiljön är viktigt både för de boende (inte minst barn, ungdomar och äldre) och arbetande i området men även för övriga Knivstabor, eftersom detta är en mycket central del av Knivsta.

Exploatören avser införa viss grönska inom kvarteret genom att anlägga gröna tak och uppehållsytor på byggnadens gemensamma tak, vilket är positivt, men dessa grönytor bidrar inte till grönstrukturen i marknivå. På planillustrationerna visas grannfastigheterna med mer grönska än vad de faktiskt har idag, vilket ger ett missvisande intryck av att området har en "lummighet" som inte stämmer med verkligheten. Willys parkering är t ex idag en asfaltöken utan träd. Kommunens parkering är visserligen omgärdad av buskar, men det är långt ifrån en parkmiljö med "café-känsla", vilket illustrationen ger intryck av. Även stationstorget är mycket mer stenöken än vad som visas i planen. **Vi menar att det är mycket viktigt att projektet i marknivån kompletteras med så stora grönytor som är praktiskt möjligt och att andelen hårdgjorda ytor minimeras.**

Omställningsgruppen vill också uppmärksamma kommunen på att inhemska trädslag kan ha stora fördelar framför exotiska arter, inte minst som habitat för den lägre faunan.

### Infrastrukturen för gång- och cykeltrafiken behöver förbättras

Bristen på planering för gång- och cykelrörelser i stations- och centrumområdet är tydlig för den som dagligen rör sig i området. Det är önskvärt att kommunen tar ett större helhetsgrepp och ser över trafiksituationen i stort och även reviderar omfattningen av den befintliga gåfartszon.

### Planeringsprocessen bör ske med helhetsperspektiv och dialog

Knivsta kommun har som mål att vara en föregångskommun för det hållbara samhället. För att det ska bli verklighet behöver exploateringen ske med ett helhetsperspektiv som fullt ut tar tillvara möjligheterna att behålla och skapa ekosystemtjänster och att underlätta hållbara livsätt för Knivstaborna. Vi anser att det är nödvändigt med en sammanhållen process för utbyggnad av de centrala delarna av Knivsta på de båda sidorna av järnvägen där hållbarhetsfrågorna sätts i centrum. Där behöver finnas en **övergripande** grönstrukturplan, plan för lokalt omhändertagande av dagvatten, företräde för gång- och cykelvägar, ett tydligt barnperspektiv, m.m. En hållbar samhällsplanering har bäst chans att lyckas om de som har god lokalkännedom ges möjlighet att vara delaktiga i processen. Vi vet att många av de boende i området har värdefulla kunskaper som bör tas tillvara. För att det ska vara möjligt behöver dialogen inledas tidigt i planeringsprocessen, och med ett tydligt helhetsperspektiv. Vi menar också att tydligare krav på hållbarhetsperspektiv behöver finnas i kommunens detaljplaner och markanvisningsavtal, med kriterier för ekosystemtjänster, inklusive grönstruktur, lokalt omhändertagande av dagvatten, minimering av hårdgjorda ytor, barnperspektiv, företräde för g/c-trafik, kretsloppsanpassning m.m. Vi vill gärna ha en fortsatt dialog med kommunen om detta.

## **”Frimärksplanering” tar inte hänsyn till helheten**

Kommunen har i ett antal år bedrivit en styckevis ”frimärksplanering” på Sågentomten. Detta kan tolkas som okunskap eller ointresse att se samlat på viktiga planeringsfrågor, bland annat sådana som är viktiga för en långsiktigt god och hållbar samhällsplanering. Det minskar möjligheterna för de ansvariga planerarna att bidra till ett hållbart föregångssamhälle. Den föreslagna ökade exploateringen ses också som brist på respekt gentemot alla som redan bosatt sig inom området under andra förutsättningar än de nu presenterade.

Sågenområdet som helhet har idag stor brist på grönmiljöer med kvalitet och hållbara lösningar för dagvattenhantering och optimering av ekosystemtjänster i området.

## **Angeläget att utsläpp av dag- och avloppsvatten minimeras**

Vi anser att det är viktigt att de förslag till kompletteringar av dagvattenhanteringen som föreslås i dagvattenutredningen skall genomföras. Bland annat föreslås planteringsytor vid utkastare och skelettjord kring träden. Det är positivt att detta också redovisas i planbeskrivningen.

Dagvattenutredningen har inte omfattat bedömning av ökade föroreningar i omkringliggande områden p g a ökad trafik till och från Virkesladan, vilket är en brist. Det är viktigt att dagvattenhanteringen sker i ett helhetsperspektiv som omfattar påverkan och flöden i hela centrala Knivsta.

Bedömningen av miljöeffekter av utsläpp av dagvatten och avloppsvatten bör även omfatta effekter på nedströms liggande recipienter Garnsviken och Mälaren. Mälaren som är den slutliga mottagaren av förorenat vatten via Knivstaån/Lövstaån är regionens viktigaste vattentäkt för cirka 2 miljoner människor. Detta förhållande ställer stora krav på att begränsa utsläpp som ger negativ påverkan på vattenmiljön.

Det framgår inte heller av planmaterialet om den befintliga lilla dagvattendammen norr om tidigare brandstationen ska nyttjas för den aktuella planen. Vi bedömer att denna har en alldeles för dålig kapacitet och storlek för att rena dagvatten tillfredsställande från aktuellt område, då tydliga kapacitetsproblem redan uppstått under de senaste åren.

Vi rekommenderar att kommunen, baserat på erfarenheter från andra kommuner, skapar ett system med flera och större dagvattendammar i centrala Knivsta för omhändertagande av dagvatten. Detta skulle verksamt bidra till vattenrening och utgöra en resurs för rekreation och välbefinnande samt höja Knivstas status i arbetet för ökad hållbarhet.

## **Skuggstudier**

Skuggstudien visar att torget, den centrala platsen i Knivsta, kommer att beläggas med skugga en stor del av tiden. Vi saknar skuggbilder från december. En redovisning av skuggan under den mörka årstiden är viktig för en förståelse av områdets skuggpåverkan.

## **Femton hinder för hållbar stadsutveckling**

Omställningsgruppen vill i sammanhanget fästa uppmärksamheten på rapporten ”Femton hinder för hållbar stadsutveckling” från delegationen för hållbara städer. Vi bifogar rapporten eftersom vi finner att den har mycket hög relevans för Knivsta kommun. Nedan följer ett citat från rapportens sammanfattning:

”Världen står idag inför en globalt omfattande klimatförändring. Den snabba globala urbaniseringen innebär att utmaningarna alltmer fokuseras på städerna som ställs inför krav på en snabbare omställning än hittills och en högre grad av helhetstänkande. Samtidigt som problemen koncentreras till städerna, finns där också goda möjligheter att utveckla kollektiva lösningar på flera problem samtidigt och att använda ett ekonomiskt överskott till att skapa goda livsmiljöer för städernas invånare. För att förverkliga denna potential fullt ut krävs nya angreppssätt som bygger på helhetssyn och systemtänkande, processorienterade arbetssätt och gränsöverskridande samarbete mellan forskare, näringsliv, kommuner och medborgare. Kunskap och ett gemensamt lärande behöver byggas genom uppföljning och erfarenhetsåterföring. Allt detta ställer krav på ett tydligt politiskt ledarskap och politiskt förankrade strategier som leder samhällsutvecklingen i en hållbar riktning. Samtidigt är det viktigt att allmänhet och medborgare engageras och är delaktiga i dessa frågor.

Delegationen för hållbara städer vill särskilt lyfta fram femton hinder som försvårar en nödvändig, snabb och långsiktigt hållbar omställning av städerna:

1. Hållbarhetsvisioner har inte integrerats inom olika politikområden
2. Värden kopplade till människors livskvalitet och städernas attraktionskraft ges inte tillräcklig tyngd
3. Ohållbara livsstilar och beteenden bidrar till höga koldioxidutsläpp
4. Ökad social och rumslig uppdelning i städerna
5. Otillräcklig dialog med medborgare om stadens utveckling
6. Stuprörstänkande försvårar helhetslösningar
7. Bristande samordning inom och mellan olika nivåer
8. Ensidigt och kortsiktigt projektfokus hindrar långsiktighet
9. Bristande kapacitet och kompetens att utöva ledarskap för komplexa, tvärsektorieella processer
10. Bristande incitament för långsiktigt hållbara beslut
11. Inlåsnings i svårföränderliga och kostsamma strukturer
12. Otillräckliga satsningar i samhällsviktig infrastruktur kopplat till städernas utveckling och behov
13. Otillräckliga satsningar på kunskapsutveckling och pilotprojekt
14. Brist på fungerande affärsmodeller
15. Konserverande regler för offentlig upphandling”

Knivsta den 26 augusti 2015

För Omställningsgruppen



Marie Kvarnström, ordförande